

Ecologische beoordeling beheersverordening attractiepark en evenemententerrein Dronten

A&W-rapport 1824

in opdracht van

Ecologische beoordeling beheersverordening attractiepark en evenemententerrein Dronten

A&W-rapport 1824

M.S.E. Greve
E. van der Heijden

Foto Voorplaat

Veluwemeer, foto: A&W

M.S.E. Greve & E. van der Heijden 2013

Ecologische beoordeling beheersverordening attractiepark en evenemententerrein Dronten. A&W-rapport 1824
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever**Gemeente Dronten**

De Rede 1

8251 ER Dronten

Telefoon 0321 38 89 11

Uitvoerder**Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv**

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

Projectnummer

1977dro

Projectleider

R. Strijkstra

Status

Definitief

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

Datum

6 februari 2013

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en beheersverordening	3
2.1	Omschrijving plangebied	3
2.2	De beheersverordening	3
3	Relevante natuurwaarden	5
3.1	Beschermde gebieden	5
3.2	Beschermde soorten	8
3.3	Overzicht relevante natuurwaarden	11
4	Effectbepaling en beoordeling	13
4.1	Beschermde gebieden	13
4.2	Beschermde soorten	16
5	Conclusies	21
5.1	Gebiedsbescherming	21
5.2	Soortbescherming	21
6	Literatuur	23
	<i>Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur</i>	25

1 Inleiding

Aanleiding

De gemeente Dronten is voornemens het bestemmingsplan 'attractiepark en evenemententerrein Dronten' te actualiseren in de vorm van een beheersverordening. Deze beheersverordening is grotendeels conserverend. De gemeente heeft Buro Vijn opdracht gegeven deze beheersverordening op te stellen. Op dit moment bevindt het project zich in de voorbereidingsfase. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de beheersverordening zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. Buro Vijn heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden als gevolg van de beheersverordening en wordt dit beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur), de Flora- en Faunawet en eventueel andere relevante ecologische wet- en regelgeving. Hieruit voortvloeiend volgt een advisering met betrekking tot mogelijke knelpunten met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van de beheersverordening. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en inhoud van de beheersverordening: in dit hoofdstuk is het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens is een beschrijving gegeven van de bevoegdheden in de beheersverordening die afwijken van het vigerende bestemmingsplan, met aandacht voor aspecten als aanleg en toekomstig gebruik (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling (hoofdstuk 4): hier is bepaald wat het effect is van de nieuwe beheersverordening op de relevante natuurwaarden. Op basis van de effectenbepaling is vervolgens een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Ook vervolgacties worden genoemd.
- Conclusies (hoofdstuk 5): dit hoofdstuk bevat een korte samenvatting van de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving.

Werkwijze

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk over de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn relevante bronnen geraadpleegd, zoals de beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van EHS-gebieden in gemeente Dronten (Greve & Miedema 2011), de ecologische toetsing Walibi World (Riphagen & Vermoolen 2011) en overige bronnen over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Om redenen buiten A&W om, is het plangebied niet bezocht. Wel is het plangebied vanaf de

randen geobserveerd en zijn er luchtfoto's bekeken om een beeld te krijgen van de landschapsstructuren in het park. Op basis hiervan is er een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de mogelijkheden van het plangebied voor wettelijk beschermde soorten. Hoofdstuk 4 is vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2 Situatieschets en beheersverordening

2.1 Omschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit het attractiepark Walibi Holland en een evenemententerrein. Het gebied is gelegen aan de Spijkweg, ten zuidoosten van Biddinghuizen. Aan de oostzijde grenst het plangebied aan een vakantiepark en het Spijkbos. Aan de westkant ligt het Bremerbergbos. Het gebied ten noorden van het plangebied is in agrarisch gebruik. Ten zuiden van het plangebied ligt het Ellerveld, dat grenst aan het Veluwemeer (zie figuur 2.1).

Vanwege het verschil in gebruik van het attractiepark en het evenemententerrein, worden deze gebieden hieronder afzonderlijk in meer detail beschreven.

Attractiepark Walibi

Het attractiepark beslaat een oppervlak van ongeveer 75 ha en is ingericht met attracties, horecavoorzieningen, winkels en showlocaties. De voorzieningen liggen ingebed in een groen landschap met bosschages, perken, grasvelden en waterpartijen. De voorzieningen zijn met elkaar verbonden door brede wandelpaden en boulevards.

Evenemententerrein

Ten westen van het attractiepark ligt het evenemententerrein. Dit gebied is ongeveer 72 ha groot en wordt gebruikt voor openluchtevenementen, maar kan ook dienst doen als kampeerlocatie bij meerdaagse grootschalige evenementen, waaronder bijeenkomsten, beurzen, muzikfestivals, etc. Hierbij varieert het aantal bezoekers van 1.000 tot 60.000. De evenementen worden op verschillende momenten in het jaar georganiseerd, met name in het voorjaar en de zomerperiode.

2.2 De beheersverordening

In het huidige bestemmingsplan zijn 10 bedrijfswoningen toegestaan. In de beheersverordening blijft dit aantal bestaan.

Attractiepark

De beheersverordening staat in het attractiepark nog ruimte toe om attracties en gebouwen te plaatsen. Conform het bestemmingsplan wordt er geen maximum aantal of oppervlakte hiervoor opgenomen in de beheersverordening. Indien hiervoor ruimte voorhanden is, dan kunnen daarom nieuwe attracties en gebouwen binnen het attractiepark worden gerealiseerd. Hierbij wordt in de beheersverordening een afwijkingsbevoegdheid opgenomen om attracties tot 120 m toe te staan.

Evenemententerrein

Verder is er binnen het gebied van het evenemententerrein nog ruimte voor het plaatsen van bebouwing ten behoeve van de functies die het evenemententerrein heeft. Hierbij mag maximaal 1 % van de oppervlakte van het evenemententerrein worden bebouwd. Dit omvat een oppervlakte van circa 7200 m². Elk gebouw mag een oppervlakte beslaan van maximaal 500 m². Hierdoor kunnen bijvoorbeeld sanitaire voorzieningen worden gerealiseerd voor de kampeergasten tijdens evenementen.

Figuur 2.1 - De ligging van het plangebied in de omgeving en ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000-gebied en Ecologische Hoofdstructuur).

3 Relevante natuurwaarden

In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens is van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de beoogde ingreep en daardoor relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de 'Veluwerandmeren', waarvan het onderdeel 'Veluwemeer' op ongeveer 1,2 km ten zuidoosten van het plangebied ligt (zie figuur 2.1).

Het Natura 2000-gebied 'Veluwerandmeren' is op 23 december 2009 door de minister van LNV (nu Economische Zaken) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In het aanwijzingsbesluit zijn instandhoudingsdoelen opgesteld. Deze doelen hebben betrekking op twee habitattypen (vegetatietypen), drie Habitatrichtlijnsoorten en een aantal vogelsoorten (zie tabel 3-1).

Omdat de Natuurbeschermingswet 1998 bepaalt, dat alle projecten en handelingen moeten worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 en 5 de zogenaamde 'Voortoets' uitgevoerd (zie ook bijlage 1, §1.1). Hierin is bepaald welke natuurwaarden relevant zijn voor deze 'Voortoets'.

Tabel 3-1 - Overzicht doelstellingen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Van de aangewezen natuurwaarden wordt aangegeven welke instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld in het definitieve aanwijzingsbesluit. Doelstelling oppervlakte/ kwaliteit/ populatie: =: behoud, >: uitbreiding, =<): achteruitgang ten gunste van andere Natura 2000-waarden toegestaan. Doelstelling draagkracht leefgebied in aantal broedparen (p) of aantal vogels (i). Kernopgaven: w=wateropgave.

Soort	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling draagkracht leefgebied (aantal broedparen (p) of aantal vogels (i))	Kernopgaven
Habitattypen				
H3140 Kranswierwateren	=	=	Nvt	4.01*, w
H3150 Meren met Krabbenscheer	=	=	Nvt	4.01*, w
Habitatrichtlijnsoorten				
H1149 Kleine modderkruiper	=	=	Nvt	4.01*, w + 4.03***, w
H1163 Rivierdonderpad	= (<)	=	Nvt	4.01*, w + 4.03***, w
H1318 Meervleermuis	=	=	Nvt	4.01*, w
Broedvogels				
A021 Roerdomp	>	>	5 p	4.03***, w

Soort	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling draagkracht leefgebied (aantal broedparen (p) of aantal vogels (i))	Kernopgaven
A298 Grote karekiet	>	>	40 p	4.03***, w
Niet-Broedvogels				
A005 Fuut	=	=	400 i	4.02**
A017 Aalscholver	=	=	420 i	
A027 Grote zilverreiger	=	=	40 i	
A034 Lepelaar	=	=	3 i	
A037 Kleine zwaan	=	=	120 i	4.01*, w
A050 Smient	=	=	3500 i	
A051 Krakeend	=	=	280 i	
A054 Pijlstaart	=	=	140 i	
A056 Slobeend	=	=	50 i	4.02**
A058 Krooneend	=	=	30 i	
A059 Tafeleend	= (<)	=	6600 i	4.01*, w
A061 Kuifeend	= (<)	=	5700 i	4.01*, w + 4.02**
A067 Brilduiker	=	=	220 i	
A068 Nonnetje	=	=	60 i	4.01*, w
A070 Grote zaagbek	=	=	50 i	
A125 Meerkoet	=	=	11000 i	

Kernopgaven	Omschrijving
*4.01	Nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren (met name in kranwierwateren H3140 en meren met Krabbescheer en fonteinkruiden H3150), mede t.b.v. vogels zoals Kleine zwaan A037, Tafeleend A059, Kuifeend A061 en Nonnetje A068.
**4.02	Voldoende open water met ruipaalsen en rustgebieden voor watervogels zoals Fuut A005, ganzen, Slobeend A056 en Kuifeend A061.
***4.03	Moerasvorming aan de randen van de meren voor land-water interactie, paaigebied vis, Noordse woelmuis *H1340 en voor moerasvogels als Roerdomp A021 en Grote karekiet A298.

Voor een aantal van de aangewezen Natura 2000-waarden geldt dat ze geen ecologische relatie hebben met het plangebied en de directe omgeving ervan. Dit hangt samen met de verspreiding van de soorten, het gebruik en de huidige kenmerken van het plangebied en/of de ecologische randvoorwaarden die soorten aan hun leefgebied stellen. De wateren binnen en nabij het plangebied staan niet in directe verbinding met het Veluwemeer. Hierdoor is slechts beperkte uitwisseling mogelijk van aquatische waarden. Om deze reden wordt er geen ecologische relatie verwacht met het plangebied ten aanzien van de aangewezen habitattypen, de Kleine modderkruiper en de Rivierdonderpad. Voor de overige aangewezen natuurwaarden geldt dat een ecologische relatie op voorhand niet kan worden uitgesloten. Hieronder zijn deze natuurwaarden besproken.

Meervleermuis

In het verleden zijn verblijfplaatsen van de Meervleermuis aangetroffen in ondermeer Dronten, Elburg en Hierden (Limpens *et al.* 2005, Wolfs & Reinhold 2003, Reinhold 2008). De soort foerageert met name boven bredere waterpartijen. Het is echter niet uit te sluiten dat de Meervleermuis een vliegrouete gebruikt boven de Bremerbergtocht ten noorden van het plangebied. Ook kan deze tocht en het oppervlaktewater binnen het plangebied bij slechte weeromstandigheden door de Meervleermuis worden gebruikt als foerageergebied (Ouwehand *et al.* 2007). Daarom is het ten aanzien van deze soort mogelijk dat er sprake is van een ecologische relatie tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied.

Broedvogels

Voor zowel Roerdomp als Grote karekiet geldt een uitbreidingsdoelstelling van omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Beide soorten zijn afhankelijk van brede zones (overjarig) riet om te broeden.

Voor Grote karekiet is in de huidige situatie op enkele plaatsen in de Veluwerandmeren geschikt broedbiotoop aanwezig. Dit betreft met name de zuidoever van het Veluwemeer, aangezien hier rietlanden liggen die niet door recreatie zijn verstoord. In 2012 zijn in de omgeving van het plangebied drie (mogelijke) broedgevallen aangetroffen van Grote karekiet, te weten aan de zuidoever van het Veluwemeer ter hoogte van de Bliksweg en de Oude Zeeweg en aan de noordoever naast watersportcentrum Bremerbergse Hoek (waarneming.nl, med. M. Sikkema, A&W). De afgelopen jaren liggen de belangrijkste broedgebieden van de Grote karekiet langs het Vossemeer, het Drontermeer en nabij Elburg (www.natura2000ijsselmeergebied.nl, Riphagen en Vermoolen 2011, van der Heijden en Beemster 2008).

De noordoever van de Veluwerandmeren ter hoogte van Walibi Holland zijn ongeschikt als broedbiotoop voor de Grote karekiet, omdat hier geen of nauwelijks riet voorkomt en het gebied door de aanwezigheid van recreatiestranden sterk verstoord is. De soort komt hier dan ook niet voor.

Van de Roerdomp zijn in de omgeving van het plangebied geen broedgevallen bekend (www.natura2000ijsselmeergebied.nl, Riphagen en Vermoolen 2011, van der Heijden en Beemster 2008). De noordoever van de Veluwerandmeren, ter hoogte van Walibi Holland, zijn niet geschikt als broedbiotoop voor deze soort. De soort komt hier dan ook niet voor.

Niet-broedvogels

Het gaat hier om herbivore soorten als Smient, Krakeend, Pijlstaart, Slobeend, Krooneend, Meerkoet, Kleine zwaan, de benthivore watervogels Tafeleend, Kuifeend en Brilduiker en de visetende vogels Fuut, Aalscholver, Grote zilverreiger, Lepelaar, Nonnetje en Grote zaagbek. Deze vogels rusten en foerageren op de meren. In de maanden april t/m augustus is het aantal vogels op de meren zeer gering is. De grootste aantallen zijn aanwezig van september - januari (van den Berg *et al.* 2000). De werkelijke aantallen die van het gebied gebruik maken zijn in sommige perioden van het jaar hoger dan gemiddeld, vanwege de doorstroming die gedurende het seizoen optreedt (Platteeuw *et al.* 2006).

Bovengenoemde soorten kunnen ter hoogte van het plangebied in het Veluwemeer voorkomen. Het open water binnen het plangebied is, gezien de aanwezige verstoring en beperkte omvang, naar verwachting niet belangrijk als verblijfplaats voor de aangewezen Natura 2000-vogelsoorten.

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (P)EHS, maar grenst wel aan twee PEHS-gebieden, namelijk het Spijkbos aan de oostzijde en het Bremerbergbos aan de westzijde. Deze gebieden worden met elkaar verbonden door een Ecologische Verbindingszone die door de groenstrook aan de noordkant van het plangebied loopt (figuur 2-1). Aan de overzijde van de Spijkweg ligt het EHS-gebied Ellerslenk.

Het plangebied ligt op relatief geringe afstand van deze PEHS-gebieden en er ligt een Ecologische Verbindingszone aan de noordzijde van het plangebied. Om deze redenen is op voorhand niet uit te sluiten dat er effecten zijn op de wezenlijke waarden van de Ecologische Hoofdstructuur onder invloed van de aanleg van nieuwe attracties die mogelijk zijn binnen de planregels van de beheersverordening. Daarom wordt in hoofdstuk 4 verder ingegaan op de mogelijke effecten op deze waarden.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook via andere regelgeving zijn beschermd ten aanzien van natuurwaarden, bijvoorbeeld via bestemmingsplannen. Het plangebied en de directe omgeving ervan zijn niet beschermd door dergelijke overige vormen van gebiedsbescherming.

3.2 Beschermden soorten

Door het (periodiek) intensieve gebruik van het plangebied, zijn de aanwezige natuurwaarden beperkt. Om redenen buiten A&W om, is het plangebied niet bezocht. Wel is het plangebied vanaf de randen geobserveerd en zijn er luchtfoto's bekeken om een beeld te krijgen van de landschapsstructuren in het park. Op basis hiervan is er een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de mogelijkheden van het plangebied voor wettelijk beschermde soorten. Hieronder is per soortgroep aangegeven om welke soorten het gaat en welke relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.2.1 Planten

In de omgeving van het plangebied is een aantal beschermde plantensoorten waargenomen. In het Bremerbergbos groeien de middelzwaar beschermde Tongvaren en Rietorchis. Ook is hier de licht beschermde Gewone dotterbloem waargenomen. Op en langs de bospaden in het Spijkbos groeit de middelzwaar beschermde Rietorchis en bijzondere niet beschermde plantensoorten als Rondbladig wintergroen, Zachte naaldvaren, Bleekgele droogbloem, Blauw walstro en Geelhartje (Ouwehand *et al.* 2007). Ten zuiden van de Spijkweg is tevens de beschermde Rietorchis aangetroffen (mededeling M. Sikkema, A&W).

Attractiepark Walibi Holland

Het attractiepark en de bijbehorende parkeergelegenheid bestaan grotendeels uit verharding, aangelegde perken en graslanden onder en rond attracties. Deze perken en grasvelden worden intensief beheerd waardoor kansen voor wettelijk beschermde plantensoorten zeer beperkt zijn. In dit deel van het plangebied worden dan ook geen wettelijk beschermde plantensoorten verwacht.

Evenemententerrein

Het evenemententerrein bestaat uit soortenarme graslanden die worden doorkruist en omringd door bomenrijen. De oevers van de sloot aan de noordoostzijde van het terrein zijn onbeschoeid en bevatten een oevervegetatie bestaande uit soorten van voedselrijke milieus. Door het voedselrijke karakter en het intensieve gebruik, worden hier geen wettelijke beschermde plantensoorten verwacht.

Groenstrook langs Bremerbergtocht

In de groenstrook langs de Bremerbergtocht kunnen wellicht schralere vegetaties op zandige ondergrond worden aangetroffen, hoewel dit niet zeker is aangezien dit gebied niet is bezocht. De mogelijk aanwezige schralere locaties zijn in principe geschikt als groeiplaats voor de middelzwaar beschermde Rietorchis. Er worden geen andere wettelijk beschermde plantensoorten in deze groenzone verwacht.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

In de omgeving van het plangebied is de zwaar beschermde Gevlekte witsnuitlibel aangetroffen (informatie NDFF). Deze soort komt vooral voor in laagveenmoerassen en is afhankelijk van stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie met bijvoorbeeld Krabbenscheer. Dergelijke situaties zijn binnen het plangebied en in de Bremerbergtocht niet aanwezig, waardoor deze soort hier niet wordt verwacht.

Ook de andere wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien het ontbreken van dergelijke ecologische randvoorwaarden in het plangebied en de geraadpleegde verspreidingsgegevens, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008).

3.2.3 Vissen

Het plangebied bevat enkele sloten en vijvers. Deze wateren bieden geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende vissoorten als Tiendoornige stekelbaars, Baars, Snoek, Blankvoorn en Karper (Van Delft *et al.* 2011). In de omgeving van het plangebied komen enkele wettelijk beschermde vissoorten voor, zoals de middelzwaar beschermde Rivierdonderpad en Kleine modderkruiper (Van Delft *et al.* 2011). In 2008 zijn verschillende wateren nabij het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van wettelijk beschermde vissoorten. Dit betreft de Spijktocht, de Bremerbergtocht en de Oldebroekertocht. Hierbij is in de Spijktocht, aan de zuidzijde van het plangebied, de Kleine modderkruiper aangetroffen (De Vries 2009). Omdat enkele sloten en wateren van het evenemententerrein en het attractiepark in verbinding staan met deze tocht, is het niet uitgesloten dat deze soort hier ook voorkomt. Indien de oevers van de vijverpartijen beschoeid zijn met steenstort, dan is de aanwezigheid van de Rivierdonderpad niet uitgesloten. Andere wettelijk beschermde vissoorten worden op grond van verspreidingsgegevens en het ontbreken van ecologische randvoorwaarden niet binnen het plangebied verwacht.

3.2.4 Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van amfibieën blijkt dat in de omgeving van het plangebied alleen waarnemingen bekend zijn van enkele licht beschermde soorten, zoals Europese meerkikker,

Bruine kikker en Gewone pad (Van Delft *et al.* 2011). Deze soorten kunnen zich voortplanten in de wateren binnen het plangebied en foerageren in het omliggende gebied. In de omgeving van het plangebied zijn geen recente waarnemingen bekend van zwaardere beschermde amfibieën (Van Delft *et al.* 2011). Door het ontbreken van geschikt leefgebied worden deze soorten tevens niet in het plangebied verwacht.

3.2.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen reptielen voorkomen (Van Delft *et al.* 2011). Bovendien vormt het plangebied geen geschikt leefgebied voor reptielen. Om deze redenen wordt deze soortgroep niet in het plangebied verwacht.

3.2.6 Vogels

Het plangebied ligt ingeklemd tussen twee bosgebieden en bevat graslanden, gebouwen, vijvers, perken en boomopstanden. Door de aanwezigheid van verstoringbronnen is met name het attractiepark alleen geschikt voor vogelsoorten die relatief ongevoelig zijn voor verstoring. Dit betreft soorten als Merel, Wilde eend, Zwarte kraai, Koolmees, Witte kwikstaart en Houtduif. In en nabij gebouwen kan mogelijk sprake zijn van broedende huismussen. Door de (periodieke) aanwezigheid van grote groepen mensen in zowel het attractiepark als op het evenemententerrein worden hier geen horsten of nesten van roofvogels of uilen verwacht. Deze kunnen mogelijk wel broeden in de groenstrook aan de noordzijde van het plangebied en in de bosgebieden ten westen en oosten van het plangebied.

3.2.7 Vleermuizen

De vleermuissoorten die in de ruime omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen, zijn Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger (Heemskerk 2011, Reinhold 2008, Reinhold *et al.* 2007). Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder worden deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. Het plangebied bevat meerdere gebouwen. Het is mogelijk dat deze gebouwen dienst doen als verblijfplaats van gebouwenbewonende soorten als Laatvlieger, en Gewone dwergvleermuis. Soorten als Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis maken gebruik van boomholten als verblijfplaats. Het is mogelijk dat bomen binnen het plangebied geschikte holten voor deze soorten bevatten.

Om bovengenoemde redenen is het mogelijk dat het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen bevat, zowel in gebouwen als in (grote) bomen.

Foerageergebied

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied van de eerder genoemde vleermuissoorten. Het is daarom aannemelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken vleermuizen, om zich te oriënteren, meestal gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels, (oevers van) watergangen en straatpatronen. Het plangebied en de directe omgeving bevatten dergelijke elementen in de vorm van vaarten, wegen, boomsingels en bosranden. Deze elementen kunnen dienst doen als vliegroute van de eerder genoemde vleermuissoorten.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten

De in het plangebied aanwezige natuurlijke elementen zijn geschikt voor licht beschermde soorten als Egel, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis en Konijn (Heemskerk 2011). Omdat het gebied omheind is door hekwerk, kunnen uitsluitend kleine zoogdieren zich bewegen tussen het plangebied en het omliggend gebied.

Nabij het plangebied zijn de middelzwaar beschermde Eekhoorn en de zwaar beschermde Boomarter, Das en Bever aangetroffen (Heemskerk 2011). Door de hoge mate van verstoring binnen het plangebied worden Boomarter, Das en (Europese) Bever hier niet verwacht. Het is niet geheel uitgesloten dat de Eekhoorn in het plangebied foerageert. Om hoeveel dieren het dan gaat is niet bekend. Voor Das is het evenemententerrein geschikt als foerageergebied, maar het is naar verwachting voor deze soort niet mogelijk om de aanwezige omheiningen te passeren, waardoor hier geen Dassen worden verwacht.

Van Bevers zijn onlangs sporen aangetroffen nabij de Strandgaperweg, op ongeveer 5 km ten westen van het plangebied (Med. Waterschap Zuiderzeeland). De watergang waar deze sporen zijn aangetroffen, staat in verbinding met de watergangen binnen en rond het plangebied. Tevens is tussen 2010 en 2011 een burcht ontstaan in de Hoge Vaart ter hoogte van het Dorpsbos bij Biddinghuizen (Heemskerk & Reinholt 2011). De Bremerbergtocht aan de noordkant, de Spijktocht aan de zuidkant, en de verbinding tussen deze tochten aan de oostkant van het plangebied bieden geschikt leefgebied voor de Bever. Het is daardoor mogelijk dat deze soort zich in de toekomst ook tot nabij het plangebied kan vestigen.

Er worden geen andere middelzwaar- of zwaar beschermde zoogdiersoorten in en nabij het plangebied verwacht (met uitzondering van vleermuizen).

3.3 Overzicht relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 3-2 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de beheersverordening en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze natuurwaarden (gebieden en soorten) is in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en is beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed van de beoogde ingreep. Op deze natuurwaarden wordt in deze rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 3-2 - Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling. Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (f) = mogelijk foeragerend, (v) = mogelijke vliegroute. Categorieën van de Rode Lijst: gevoelig (GE), kwetsbaar (KW), bedreigd (BE) en ernstig bedreigd (EB), +/- = afhankelijk van de soort. Beschermingsregime: Nb-wet = Natuurbeschermingswet 1998, Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3 = zwaar beschermd.

Natuurwaarde	Afstand tot plangebied			Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden					
Natura 2000-gebieden (§3.1.1)	1,2 km			Nb-wet	Ja
(P)EHS	10 m			SVIR	Ja
Overige gebiedsbescherming	-			Streekplan	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Rode Lijst-status		
Beschermde soorten					
Planten (§3.2.1)	(+)	(+)	+/-	Ffw 1-2	Ja
Gevlekte witsnuitlibel	+	-	BE	Ffw 3	Nee
Overige ongewervelde diersoorten (§3.2.2)	-	-	nvt	Ffw 1-3	Nee
Kleine modderkruiper	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Rivierdonderpad	+	(+)	-	Ffw 2	Ja
Grote modderkruiper	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Bittervoorn	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Licht beschermde amfibieënsoorten (§3.2.4)	+	+	-	Ffw 1	Ja
Rugstreeppad	-	-	-	Ffw 3	Nee
Heikikker	-	-	KW	Ffw 3	Nee
Reptielen	-	-	+/-	Ffw 2-3	Nee
Inheemse broedvogels	+	+	+/-	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	+	+/-	Ffw 3	Ja
Licht beschermde zoogdiersoorten (§3.2.8)	+	+	+/-	Ffw 1	Ja
Eekhoorn	+	(f)	-	Ffw 2	Ja
Boommarter	+	-	KW	Ffw 3	Nee
Das	+	-	-	Ffw 3	Nee
Bever	+	-	GE	Ffw3	Ja

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), worden in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van mogelijke bouwwerkzaamheden die toegestaan zijn in het kader van de beheersverordeningen. Wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, komen hoogstwaarschijnlijk niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natuurbeschermingswet: Voortoets

De eerste stap om te bepalen hoe een plan zich verhoudt tot de Natuurbeschermingswet is de Voortoets (zie bijlage 1, § 1.1). Hierin wordt bepaald of er een kans is op een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de mogelijke aanleg van nieuwe attracties. In hoofdstuk 3 is bepaald dat er mogelijk een ecologische relatie is tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ten aanzien van Meervleermuis en de aangewezen broedvogels Grote karekiet en Roerdomp en niet broedvogels. Op de andere Natura 2000-instandhoudingsdoelen zijn geen effecten te verwachten, omdat ze geen ecologische relatie hebben met het plangebied (Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad) of niet gevoelig zijn voor licht en geluid (Natura 2000-habitattypen).

Meervleermuis

Het is mogelijk dat de Bremerbergtocht en/of de Spijktocht een vliegroute vormen voor de Meervleermuis, waarbij deze een verbinding vormen tussen de verblijfplaatsen nabij Biddinghuizen en het foerageergebied in het nabij gelegen Veluwemeer. De Meervleermuis is erg gevoelig voor lichtverstoring (Kuijper *et al.* 2006). Een toename van verlichting op een vliegroute kan leiden tot een negatief effect op de functionaliteit van deze vliegroute en daarmee op de functionele leefomgeving van deze soort. In onderhavige beheersverordening is opgenomen dat (licht)masten kunnen worden geplaatst met een maximale hoogte van 12 m (bebouwingsbepalingen). Indien nieuwe lichtmasten worden geplaatst die licht uitstralen op (potentiële) vliegroutes van Meervleermuis, tast dit de functionaliteit aan van deze vliegroute. Dit geldt tevens wanneer er werkzaamheden 's nachts worden uitgevoerd met kunstlicht of bij avond- en nachtevenementen die licht uitstralen over de betreffende tochten.

In de beheersverordening is tevens opgenomen dat op percelen die zijn bestemd als 'water' bouwwerken mogen worden gebouwd, waarvan de maximale hoogte 9 m bedraagt. Indien vliegroutes van Meervleermuis worden onderbroken door een dergelijk bouwwerk, kan dit leiden tot een negatieve invloed op de functionaliteit van mogelijke vliegroutes en de functionele leefomgeving van de Meervleermuis. Om deze reden dient zorg te worden gedragen dat de genoemde (potentiële) vliegroutes niet worden onderbroken of geblokkeerd door bouwwerken.

Uit bovenstaande kan worden afgeleid dat bij een herinrichting van het plangebied op basis van de beheersverordening effecten op de Meervleermuis niet zijn uit te sluiten. Dit betekent dat bij het realiseren van nieuwe bouwwerken, attracties en/of evenementen die verstorend kunnen werken op de Meervleermuis, rekening moet worden gehouden met deze soort. In de praktijk zal dit betekenen dat bij nieuwe bouwwerkzaamheden binnen het plangebied in detail

onderzoek zal moeten worden uitgevoerd naar de effecten hiervan op de Meervleermuis. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen dan sturend zijn bij de verdere planvorming.

Broedvogels: Roerdomp & Karekiet

Riphagen en Vermoolen (2011) hebben de huidige bedrijfsvoering van Walibi Holland getoetst aan de Natuurbeschermingswet. Uit de toetsing kwam naar voren dat de huidige bedrijfsvoering niet leidt tot significant negatieve effecten op de moerasbroedvogels Roerdomp en Karekiet. Uit geluidsberekeningen komt namelijk naar voren dat het door de evenementen gegenereerde geluidsniveau in de (potentieel geschikte) broedgebieden van de Karekiet de kritische grens van 47 dB(A) niet overschrijdt.

In de huidige situatie is er dus geen sprake van een kans op een significant negatief effect op moerasbroedvogels. Echter, de beheersverordening maakt de ontwikkeling van nieuwe attracties mogelijk. Indien de bouw of het gebruik van deze nieuwe attracties gepaard gaan met een substantiële toename van geluid, dan is een aanvullend geluidsonderzoek noodzakelijk om na te gaan of de kritische grens van 47 dB dan alsnog niet wordt overschreden. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen dan sturend zijn bij de verdere planvorming.

Niet-Broedvogels

Riphagen en Vermoolen (2011) hebben aangetoond dat de huidige bedrijfsvoering niet leidt tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de niet-broedvogels, aangezien geluidsverstoring lokaal optreedt en het grootste deel van het foerageer- en rustgebied van de wintervogels in de Veluwerandmeren niet wordt beïnvloedt. Bovendien vinden de meeste activiteiten in Walibi Holland in het recreatieseizoen plaats, dat is de periode waarin de wintervogels nog niet in het gebied aanwezig zijn.

De verwachting is dat ook na realisering van een nieuwe attractie het effect op niet-broedvogels niet zal optreden. Er is dus geen sprake van negatieve effecten van de beoogde beheersverordening op niet-broedvogels.

Conclusie Voortoets

De huidige bedrijfsvoering leidt niet tot (significant) negatieve effecten op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen van de Veluwerandmeren. De beheersverordening biedt ruimte voor de realisatie van nieuwe attracties. Deze kunnen leiden tot een verstoring of onderbreking van vliegroutes van Meervleermuis. Indien een dergelijke verstoring bij voorhand wordt voorkomen, dan is er geen sprake van een kans op (significant) negatieve effecten op Meervleermuis. Indien verstoring en/of onderbreking van vliegroutes van Meervleermuis niet op voorhand kan worden uitgesloten, dan zal er onderzoek moeten worden uitgevoerd naar de effecten van de activiteiten op Meervleermuis. In dat geval zal de nieuwe attractie zodanig moeten worden ingepast dat er geen effecten meer kunnen optreden. Ook zal er dan een vergunning in het kader van de NB-wet moeten worden aangevraagd.

Indien vanuit de beheersverordening nieuwe attracties worden gerealiseerd die leiden tot een substantiële toename van het geluidsniveau naar de omgeving, dan zal middels een nieuw geluidsonderzoek moeten worden nagegaan of de kritische geluidsgrens van 47dB(A) in de broedgebieden van moerasbroedvogels wordt overschreden. Ook in dat geval zal de nieuwe attractie zo moeten worden ingepast dat er geen effecten meer kunnen optreden. Ook dient er dan een vergunning te worden aangevraagd.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Deze wezenlijke waarden hebben betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar ook op aspecten als rust en duisternis.

Aangezien het plangebied geen deel uitmaakt van de PEHS, is er geen sprake van een verlies van oppervlakte. De PEHS-gebieden grenzend aan het plangebied ondervinden door de aanwezigheid en van het reguliere gebruik van het attractiepark en evenemententerrein verstoring door geluid en licht. Deze verstoringselementen zijn opgenomen in de omschrijvingen van de wezenlijke kenmerken en waarden van het PEHS-gebied 'Spijk-Bremerberg' (Greve & Miedema 2011). Hierin zijn deze elementen als volgt omschreven:

"Ten zuidwesten van het Spijkbos ligt het attractiepark Walibi Holland. De aanwezigheid van deze recreatieterrinen betekent niet per definitie een fysieke barrière, maar veroorzaken wel licht- en geluidinval in het omliggend natuurgebied. De aangebrachte hekwerken rond terreinen vormen voor bepaalde diergroepen (o.a. grotere zoogdieren) een fysieke barrière."

De beheersverordening biedt ruimte voor nieuwe attracties. Indien deze attracties gepaard gaan met een substantiële toename van geluid en lichtuitstraling naar de omgeving, dan is een aantasting van de wezenlijke waarden van de EHS niet uitgesloten. In dat geval is er mogelijk een conflict met het beschermingsregime van de EHS en moet contact worden opgenomen met de Provincie Flevoland die bevoegd gezag is inzake de EHS. Deze kunnen vervolgens eisen stellen met betrekking tot nader onderzoek en op grond hiervan beoordelen of, en onder welke voorwaarden, de nieuwe attractie kan worden toegestaan.

Ecologische verbindingzone

Aan de rand van het plangebied ligt een EVZ. Voor deze verbindingzone is in het document, waarin de wezenlijke kenmerken en waarden voor het PEHS-gebied 'Spijk-Bremerberg' zijn opgenomen, het model 'Das en Ree' vastgelegd (Greve & Miedema 2011). Dit model wordt voor deze verbindingzone als volgt beschreven:

"Deze corridor dient geschikt leefgebied van soorten als Das en Ree met elkaar te verbinden [..]. Deze corridor dient te bestaan uit een circa 250-500 m brede zone die als basis bestaat uit een houtsingel van 20 tot 30m. Daarnaast dient een 250 tot 500m brede zone agrarisch gebied aanwezig te zijn met landschapselementen als houtsingels en kleine bosjes (Arcadis Heidemij advies 2000). De [..] verbinding bevat een geschikte bomerrij. Het gebied ten zuiden van de verbinding bestaat in de huidige situatie uit graslanden met wat bosjes, maar wordt in de toekomst beheerd als Vochtig bos met productie (N16.02). Ten noorden is agrarisch gebied aanwezig. De Bremerbergtocht vormt echter een barrière voor soorten als Das. Deze is passeerbaar te maken door middel van loopplanken.[..]"

De beheersverordening biedt ruimte voor nieuwe attracties. Indien deze attracties gepaard gaan met een substantiële toename van geluid en lichtuitstraling naar de omgeving, dan is een aantasting van de EVZ niet uitgesloten. In dat geval is er mogelijk een conflict met het beschermingsregime van de EVZ en moet contact worden opgenomen met de Provincie Flevoland die bevoegd gezag is inzake de EVZ. Deze kunnen vervolgens eisen stellen met

betrekking tot nader onderzoek en op grond hiervan beoordelen of, en onder welke voorwaarden, de nieuwe attractie kan worden toegestaan.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Licht beschermde soorten

In het plangebied komt een aantal licht beschermde planten-, amfibieën-, en zoogdiersoorten voor. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De aanleg van een nieuwe attractie binnen de planregels van onderhavige beheersverordening, veroorzaken daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde soorten.

4.2.2 Middelzwaar beschermde planten

Met name in de groenstrook langs de Bremerbergtocht, kan de middelzwaar beschermde Rietorchis voorkomen. Indien bij toekomstige ingrepen hier werkzaamheden worden uitgevoerd, kan niet worden uitgesloten dat groeiplaatsen van middelzwaar beschermde planten worden aangetast of verloren gaan. In dat geval ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Voorafgaand aan dergelijke ingrepen dient daarom te worden vastgesteld of er groeiplaatsen van middelzwaar beschermde planten aanwezig (kunnen) zijn.

Bij constatering van middelzwaar beschermde plantensoorten, is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Indien niet kan worden gewerkt volgens een gedragscode, dan dient een ontheffing ex artikel 75C van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

4.2.3 Vissen

In de watergangen binnen het plangebied komen mogelijk de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad voor. Indien in de toekomst aan watergangen in het plangebied ingrepen worden uitgevoerd, kan niet worden uitgesloten dat er leefgebied van deze soorten wordt aangetast. In dat geval ontstaat er mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet. Voorafgaand aan ingrepen in waterpartijen in het plangebied dient daarom te worden vastgesteld of deze soorten in het gebied voorkomen.

Bij constatering van middelzwaar beschermde vissoorten, is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Indien niet kan worden gewerkt volgens een gedragscode, dan dient een ontheffing ex artikel 75C van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

4.2.4 Vogels

Algemeen

Aangezien het plangebied mogelijkheden tot broeden van vogelsoorten biedt, moet bij ingrepen in het plangebied volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met broedende vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Om een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen, is het uitvoeren van werkzaamheden buiten het broedseizoen de meest zekere optie. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om onderhoud aan gebouwen, het bouwrijp maken van het terrein ter realisatie van sanitaire voorzieningen of het slopen van een aanwezige attracties. Het is ook mogelijk om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Vooraf aan het broedseizoen kunnen eventueel geschikte broedplaatsen worden verwijderd. Broedgevallen worden voorkomen door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan tijdens de werkzaamheden, door bijvoorbeeld zandhopen of kap- en snoeihout niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en kunnen deze door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat bij ingrepen verstoring van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen, zodat daardoor een conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels kan worden vermeden.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Van de soorten die op deze lijst staan, heeft de Huismus mogelijk nestplaatsen binnen het plangebied. Indien aanwezige nestplaatsen en/of de functionele leefomgeving daarvan door ingrepen verdwijnen of ongeschikt worden, ontstaat mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet

Bij toekomstige werkzaamheden, bijvoorbeeld de sloop van gebouwen, in het plangebied dient te worden bepaald of negatieve effecten optreden op jaarrond beschermde nestplaatsen en/of de functionele leefomgeving daarvan. Als dit het geval is, dient een deskundige te bepalen welke vervolgstappen volgens de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn.

4.2.5 Vleermuizen

Effecten op vleermuizen treden mogelijk op wanneer sprake is van ingrepen en/of werkzaamheden aan de in § 2.3.7 genoemde onderdelen van het leefgebied, namelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.

Bij toekomstige ingrepen in het plangebied waarbij sloop, renovatie van gebouwen of attracties, kap van bomen, plaatsing van verlichting, aantasting van lijnvormige elementen en ingrijpende werkzaamheden aan groenstructuren aan de orde zijn, geldt dat zij mogelijk negatieve effecten veroorzaken op vleermuizen. Bij bovengenoemde ingrepen dient daarom vooraf middels aanvullend onderzoek te worden vastgesteld of effecten kunnen optreden voor vleermuizen. Indien dit het geval is, zijn vervolgstappen noodzakelijk om een conflict met de Flora- en faunawet tegen te gaan. Deze vervolgstappen kunnen bestaan uit het treffen van mitigerende maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing.

4.2.6 Overige zoogdiersoorten

Eekhoorn

Het is mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Eekhoorn. Binnen het plangebied komen waarschijnlijk geen verblijfplaatsen van deze soort voor. Door eventuele herinrichtingen en overige werkzaamheden, die mogelijk zijn binnen de planregels van de beheersverordening, kan een deel van dit foerageergebied verloren gaan. Binnen en in de omgeving van het plangebied is echter ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden veroorzaakt een mogelijke nieuwe inrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de Eekhoorn.

Bever

In de directe omgeving van het plangebied komen nog geen Bevers voor, maar het is goed denkbaar dat de soort zich gaat vestigen aan de oevers van de Bremerbergtocht ten noorden van het plangebied. Bij realisatie van een nieuwe attractie in de directe omgeving van de Bremerbergtocht moet daarom vooraf worden onderzocht of hier Beverburchten aanwezig zijn.

4.2.7 samenvattende effecten- en beoordelingstabel

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 4.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied en/of in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de beheersverordening en welke vervolgstappen er dan nodig kunnen zijn.

Tabel 4-1 - Overzicht van de effectbepaling van de beheersverordening. Daarnaast is er een overzicht van de beoordeling in het kader van de betreffende wet- en regelgeving. Tevens geeft de tabel aan welke vervolgstappen nodig kunnen zijn.

Natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	Mogelijke vervolgstappen bij ingrepen in het plangebied
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Niet uitgesloten	Mogelijk	Uitvoeren van geluidsonderzoek en onderzoek Meervleermuis.
(P)EHS	Niet uitgesloten	Mogelijk	Contact opnemen met Provincie Flevoland.
Overige gebiedsbescherming	Nee	Nee	Geen
Beschermde soorten			
Planten (§3.2.1)	Niet uitgesloten	Mogelijk	Uitvoeren veldonderzoek.
Kleine modderkruiper	Niet uitgesloten	Mogelijk	Uitvoeren veldonderzoek.
Rivieronderpad	Niet uitgesloten	Mogelijk	Uitvoeren veldonderzoek
Licht beschermde amfibieënsoorten	Niet uitgesloten	Nee	Geen
Inheemse broedvogels	Niet uitgesloten	Mogelijk	Geen, mits uitvoering volgens voorwaarden in § 4.2.4.

Natuurwaarde	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	Mogelijke vervolgstappen bij ingrepen in het plangebied
Vleermuizen	Niet uitgesloten	Mogelijk	Uitvoeren aanvullend onderzoek
Licht beschermde zoogdiersoorten (§3.2.8)	Nee	Nee	Geen
Eekhoorn	Nee	Nee	Geen
Bever	Nee	Nee	Nabij de Bremerbergtocht: uitvoeren van aanvullend veldonderzoek

5 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de conclusies ten aanzien van beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en is aangegeven hoe de beheersverordening zich verhoudt tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1 Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet

1. In de huidige situatie zijn er geen knelpunten met de Natuurbeschermingswet.
2. De beheersverordening biedt de ruimte voor de realisatie van nieuwe attracties. Deze kunnen eventueel leiden tot een verstoring van de Meervleermuis. Indien een dergelijke verstoring bij voorhand wordt voorkomen, dan is er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de Meervleermuis. Indien verstoring van Meervleermuis niet op voorhand kan worden uitgesloten, dan zal er in detail onderzoek moeten worden gedaan naar de effecten van de nieuwe attractie op de Meervleermuis.
3. Indien vanuit de beheersverordening nieuwe attracties worden gerealiseerd die leiden tot een substantiële toename van het geluidsniveau naar de omgeving, dan zal middels nieuw geluidsonderzoek moeten worden nagegaan of de kritische geluidsgrens van 47dB(A) in de broedgebieden van moerasbroedvogels wordt overschreden.

Ecologische Hoofdstructuur

Indien de bouw van nieuwe attracties gepaard gaan met een substantiële toename van geluid en lichtuitstraling naar de omgeving, dan is een aantasting van de wezenlijke waarden van de EHS niet uitgesloten. In dat geval is er mogelijk een conflict met het beschermingsregime van de EHS en moet contact worden opgenomen met de Provincie Flevoland die bevoegd gezag is inzake de EHS.

5.2 Soortbescherming

Middelzwaar en zwaar beschermde soorten

Op dit ogenblik is niet geheel duidelijk of er in het plangebied middelzwaar en zwaar beschermde planten en dieren voorkomen. Het gebied is in principe geschikt als leefgebied voor de middelzwaar beschermde Rietorchis, Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad en zwaar beschermde vleermuizen. Ook de jaarrond beschermde Huismus kan in het plangebied tot broeden komen.

De beheersverordening biedt ruimte voor nieuwe attracties in het gebied. Afhankelijk van de locatie en de omvang hiervan kan dit eventueel leiden tot aantasting van het leefgebied van deze soorten. In dat geval is er een conflict met de Flora- en faunawet. Het is daarom van belang om bij nieuwe ingrepen in het gebied te bepalen of veldonderzoek nodig is naar bovengenoemde soorten.

Voor wat betreft vogels stuit de beheersverordening niet op conflicten met de Flora- en faunawet, mits verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt voorkomen. In § 4.2.4 is uitgelegd hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Licht beschermde soorten

In het plangebied komt een aantal licht beschermde planten-, amfibieën-, en zoogdiersoorten voor. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beheersverordening veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde soorten.

6 Literatuur

- Berg, M. van den, Jans, L., Noordhuis, R., Platteeuw, M., Rijsdorp, A., Beintema, A., Kouwenhoven, E. 2000. Ecologische effecten Inrichtingsplan Veluwerandmeren. RIZA Werkdocument nr. 2000.076.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON 42, jaargang 13 nummer 4; 105-119. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Greve, M.S.E. & H. Miedema 2011. Wezenlijke kenmerken en waarden EHS Gemeente Dronten, A&W rapport 1359. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Heijden, E. van der & N. Beemster 2008. Ecologische voortoets bestemmingsplan Randmeerzone gemeente Dronten. A&W-rapport 956. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Heemskerk, R. 2011. Verspreidingsatlas van de zoogdieren van Flevoland. Werkatlas oktober 2011. Zoogdierverseniging in samenwerking met Provincie Flevoland, Landschapsbeheer Flevoland en Het Flevo-Landschap.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kuijper, D., J. Schut, A-J.Haarsma, J. Ouwehand, H. Limpens & D. van Dulleman (red.) 2006. Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Limpens, H.J.G.A., J. Reinhold & R.H. Witte 2005. Vleermuizen in Flevoland: een beschermde diergroep in beeld gebracht. Rapport van de Zoogdierverseniging VZZ & Landschapsbeheer Flevoland in opdracht van de Provincie Flevoland.
- Ouwehand, J., Brenninkmeijer, A. & E. Wymenga 2007. Ecologische waarden van natuurgebied in de ooststrand van Flevoland. A&W-rapport 890. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. - Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Platteeuw, M., Noordhuis, R., Perk, J. van der 2006. Inschatting ecologische ontwikkelingen Veluwerandmeren 2005. Rijkswaterstaat, dienst IJsselmeergebied.
- Postema, J., Oostinga, K.D., Butijn, G.D., Wildt, J.P.M., de. 2005. Voortgangsrapportage ecologie en waterkwaliteit Veluwerandmeren 2002-2003.

- Reinhold, J., 2008. Bosbeheer en vleermuizen in Flevoland. Landschapsbeheer Flevoland.
- J. Reinhold, A.J Haarsma, J.R. Regelink & H. J. G. A. Limpens 2007. Vleermuizen in Flevoland: een beschermde diergroep in beeld gebracht: eindrapportage 2007. Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ & Landschapsbeheer Flevoland in opdracht van de Provincie Flevoland.
- Riphagen, H.J., Vermoolen, R. 2011. Ecologische toetsing Walibi World, toetsing bedrijfsvoering Walibi World aan Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Oranjewoud, projectnr. 219804, revisie 04, 14 juni 2011.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Vries, E.W. de 2009. Inventarisatie wettelijk beschermde soorten Flevoland en Noordoostpolder. Resultaten 2008. A&W-rapport 1245. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden
- Wolf, A. & J. Reinhold 2003. Vleermuis meldingen in de zes gemeenten van Flevoland. Landschapsbeheer Flevoland.

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving natuur

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§ 1) en soortbescherming (§ 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerp-aanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ingrepen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven (A) voor het plan zijn,

er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoed en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechtings- en verstoringstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes

beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor versturende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtensoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt is in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (§ 2.1).

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl